

**DISPUTATIONUM ZOO-
LOGICARUM:**

Publicè ante hac habitarum,

De

**Basilisco, Unicornu,
Phoenice, Behemoth - & Levia-
than, Dracone, ac Araneâ,
HEXAS:**

A U T O R E

**M. GEORG. CASP. KIRCH-
MAIERO,**

**Facultat. Philos. in Academia
Witteberg. ADIUNCTO.**

WITTEBERGÆ,

**Sumptibus Hæred. JOHANNIS BERGERI,
Typis Hæred. MELCHIORIS OELSCHLE-
GELII, ANNO M.DC.LXI.**

DISPUTATIO IV.

De
BEHEMOTH & LEVIATHAN.

Respondente,

CHRISTIANO LAURENTIO

Freibergâ Silesio.

Exordium.

DEtinet amore sui, nos, Natura.
Ob secundandum est invitatri-
ci. Nunc varietate, nunc utili-
tate, nunc sublimitate, nunc
jucunditate, nunc universis se jactitat. Ma-
ter speciosa, atque spatiosa, donis. Sequen-
da igitur in omnibus. Et si vero nunquam
non, & nusquam non, se in amœnissimum
constringat habitum; nescio tamen, an ulli-
bi id præstet magis, quam in animalium
phalange. Nolumus ire ambages. Adma-
num est, quod sat est, Nobile par bestiarum
omnium, nisi fallimur, vastissimarum, BE-
HEMOTH nimirum atque LEVI-
ATHAN, documento nobis; quorum q-
uonibus notissima nomina sunt; natura sa-
G pien-

*piantibus, auxiliatrice Dei gratia, per-
specta fiet.*

CAPUT I.

De

BEHEMOTH.

SYLLOGE.

1. Qui de BEHEMOTH agit, adduci-
tur locus.
2. Non hic propriè vel Dæmon, vel
Draco, vel Taurus intelligitur.
3. Narrantur, & hoc ipso confutantur
Rabbinorum stultiloquia.
4. Per BEHEM. indigitatur Elephas.
5. Declaratur Etymon.
6. Homonymia.
7. Synonymia additur. Boves Lucæ
quid?
8. Præcorum Roman. ruditas. Nota-
tur Varro.
9. Proximum, ab homine, animal, E-
lephas. Ne quid nimis.
10. Elephanti solertia.
11. Pabulum ipsius.
12. Robur admirabile.
13. Aliarum partium configuratio.
Flectere crura potest Barrus.

14. Ar-

14. Armatura ejus naturalis.

15. Cibus & Patria.

16. Potus ejusdem.

17. Captura.

§. I.

HIOBO, Phyſico in ſacris literis decantatiſſimo, & (ſi Adamum, Jacobum, atque omnium Sapientiſſimum SALOMOMEM excipias) Scientiæ Naturalis ornamenſo facile primo, hiftorian. Behemoth atque Leviathan deberi, caput X L. & XLI. quidem docet. Behemoth quid ſibi velit, ex priori: quid Leviathan verò, ex poſteriori cognoscemus. *Ecce age Behemoth (inquit Naturæ Autor atque idem quoque conſervator DEUS) quem feci tecum, gramen uti bos comedit. Ecce age fortitudo ejus, in lumbis ejus, & robur ejus in umbilico, ventris ejus. Stringit (ſeu erigit) caudam ſuam veluti cedrum: nervi genitalium ipſius implicantur (vel tameſcunt) Oſſa ejus fiſtule aris, tibiæ ejus inſtar vectis ferrei. Ipſe eſt Principium viarum Dei, qui fecit eum, applicavit gladium ejus. Huic montes herbas ferunt: omnes beſtiæ agri luſitabunt ibi. Sub umbris recubat in ſecreto calami. In luto protegunt eum umbra (vel umbroſa arbuiſta) circum dabunt illum ſalices torrentis. Ecce abſorbebit fluvium, & non mirabitur, &*

fiduciam habebit, quod influat Jordanus in os ipsius. In oculis ipsius, capiet eum (aliquis, seu capietur ille) *& laqueis proforabit nares ejus, Hæc de vastissimo animali, sacæ codex.*

§. II. Nostrum est, rimari etiam prædicata isthæc assignanda sint, & quid per Behemoth vastissimum intelligendum. Liquidissimi verò sensus est, agi hîc de animali gressili aliquo prægrandi. Qui enim rejectâ omni literâ, ubi opus haud est, allegorias liberaliter confectantur, immani illi quidem, à naturalibus, ad Dæmonem ipsum ruunt saltu. Ita *Thomas* pariter ac *Lyrannus*. Vid. *Dn. D. Olearius* Conc. 49. in Job. p. 388. Exactam talem Dæmonis cum Behemoth allegoriam qui desiderat, adire *Dn. D. Saultetum*, Conc. 232. Super Job. p. 318. ubi vult, potest. Mitamus hîc *Johannem Camerensem*, in *Dragonem* nobis Behemoth transfigurantem. Neque Sancti irrideat placidum, per Behemoth, forteñ aliquem intelligentis *taurum*. Eandem trivit orbitam Doctissimus JOH. EUSEB. NIEREMBERGIUS, in Acad. Reg. Madrit. Physiol. P. quondam; dum l. XI. Hist. Nat. c. 3. fol. 141, bovem hîc indigitari, omnibus contendit & intendit modis.

§. III. Tantò minùs Rabbiorum stultiloquia admittemus faciles. R. Abraham qui-

quidem, mirabile quoddam & *monstruosum*
animal innominatum: R. Moses verò com-
 mune aliquod vocabulum omnium ju-
 mentorum hîc designare Behemoth, con-
 tendit. Eodem etiam contemptu reliquo-
 rum somnia *Thalmodistarum* vindicare
 possis. Narrant & reverà narrant Recu-
 titi, immanem quendam bovem, cujus
 caput I. collum I. & corpus VII. miliaria
 longum sit, Behemoth. Hunc in *Paradiso*
singulis diebus, mille depascere solere montes
 tam diu, dum Messias veniat, Taurumque
 illum mactet, gratisimum Judæis fereu-
 lum Vid. prolixè de his agens *Buxtorf.*
in Synagog. Jud. c. 36. p. 456, & seqq. Conf.
Gersonis Thalmud, p. 94. c. 16.

§. IV. Nos argumentamur. Illud intel-
 ligendum est per Behemoth, cui plañb
 simplicique Stylo, omnia quæ de Behe-
 moth dicuntur, κατ' ἐξοχήν competunt.
 Atque Soli Elephanto isthæc omnia, quæ
 de Behemoth dicuntur, κατ' ἐξοχήν com-
 petunt. E, Solus Elephas intelligendus est
 per Behemoth. Probanda nunc assump-
 tio est, & confirmanda cuncta. Ibimus per
 partes, & primò *nomen*, postmodum, *rem*
 Elephanto commodè attribuemus.

§. V. BEHEMOTH, plurali & eo qui-
 dem fœminino nomine insignitur Ele-
 phas; quasi tu dixeris jumenta. Excellen-

tiam hoc loco phrasis Eberina notat: & Behemoth, h. e. jumenta, Elephas vocatur, quod pluribus, ob enormem corporis vastitatem, æquiparari possit bestiis. Ita fammam notat Sapientiam, Prov. I 20. IX. v. 1. Parili ratione θηρία in plurali, Græcis quoque appellatur, notante Suidâ, Elephantus. Vidimus plura alia, è Latinis quoque congesta, ab *Ulyssæ Aldrovando*, loca, l. I. de quadrup. f. 197. c. 9. Vox Latinorum ipsa à Græcorum λόφος. i. e. colle aut monticulo, expositore *Isidoro* derivatur. Quò, nî fallor, *Oppianus* respiciens cecinit:

*Ut si illum videres dum immania corpora
versat,*

Excelsi montis procera cacumina credas.

Aliis Ελέφας quasi ἐλέβας à participio πῖμι-
rum βας, verbi βαίνω, nomineque ἑλος,
palude, oritur. Quoniam, quod certissi-
mum est, in paludibus, mas elephas cum
fœminâ consuescit.

§. VI. Paucissimis excutenda vocis
quoque ambiguitas. Plinio *Elephas mari-
nus* datur, & à nimio dentium candore,
quin & magnitudine, quâ cum terrestri E-
lephanto convenit, sic nominari solet:
Plin. lib. IX. cap. 5. Credo, quòd Balz-
nam ita vocitârît. Est præterea quoddam
locustarum genus, Elephanti nomine am-
bi-

bitiosum. Plinius audiend⁹ ex lib. XXXII.
c. 11. est: *Elephantum locustarum generis nigri,
pedibus quaternis bisculis: præterea brachia
duo, binis artibus, singulisque forpiculis den-
ticulatis.* Sed & quoddam poculorum genus,
(tricongitum vocant) Elephantum dici, a-
pud Atheneum (l. II. c. 5.) legimus. Ver-
sus latine reddit⁹ sic habent:

*Idoneum nisi tibi elephantum puer
ferat. Quid est hoc per Deos? paculum
magnum, choarum quod trium sit capax
pax &c.*

Et alibi apud eundem c. 16. Epinicus:

*-- -- hodie ad Clepsydram
torrentis instar aurigabor utraque,
est autem elephas. Elephantos attrahis
rhytum
quod congios capit duos -- -- --*

§. VII. Synonyma tangenda paucis.
Dicitur hic noster Behemoth, Latinis pe-
cus Indicum, Bellua item *Lybica κατ' ἔξο-
χὴν*. Sunt qui *Barrum* eum, unde propri-
um Elephantis est, *barricus*, vocant. Hora-
tius querit:

*quid tibi vis mulier nigrie dignissima
barris?*

Lucretio, *tauri anguimani*, dicuntur E-
lephantes. Verba sunt:

G 4

Inde

*Inde haves Lucas, irritato corpore tantas
anguimaneos belli docuerunt vulnera Poenae
Sufferre.*

Scitè nominat anguimaneos. Proboscide nimirum pro manu uti Elephantescunt. Fleunt, reflectunt, contrahunt, extenduntque proboscidem. Tortilis quippe flexilis, lubrica, volubilisque serpentis in morem, eorum est promuscis. Omnium communissima Synonymia est, quâ *Boves Lucas* Elephantos vocant. Causam ubi voles, hanc habe. *Pyrrhus Epirotarum Rex* à Tarentinis accitus contra Romanum nomen, primus in Lucania, Elephantorum iussa ante, Romanis, agmina opposuit. Plinium si adeamus, respondet ipse, ex Lib. VIII. Hist. Nat. cap. 6. *Elephantos Italia primum vidit, Pyrrhi Regis bello, & boves Lucas appellavit, in Lucania visos.*

§. VIII. Rus nempe suum & silvam o-luerunt veteres Romani. Sed quid mirum querit *Doctissimus Rupertus* p. 259. Flori illustrati sui. *Cum eadem struthionem, passerem marinum, Camelopardum, ovem faxam, Pantheras, mures Africanos, Leones, Ursos Numidicos, appellarent, cōparatione semper factâ aliquâ ad notas & indigenas animâtes, more rusticorum aut puerorum. Ut Virgilius super Flor. l. c. 18. ex Lipsio. Ele&*

eia. colligit. Quamquam quæ de Leone sus-
 picantur prælaudati Viri Ursum Numi-
 dicum fuisse dictum, id solidissimis refute-
 tur argumentis à *Claudio Salmas.* ad Solin.
 c. 16. p. 311. Negaverat è Plinio Lipsius, Afri-
 cam habere Ursos. Plinium Lipsiumque
 Salmasius premit autoritatibus contrari-
 is, *Herodoti, Strabonis, Virgilii, Juvenalis,*
Martialis, Solini, M. Antonii Sabellici &c. Nos
 ad boves Lucas reditum paramus. Ridet
 enim M. Varro in oper. de LL. lib. VI. & re-
 fellit opinionem existimantium, boves
 Lucas s. Lucos à Lucanis, ex ingenio Ro-
 manorum, dictos fuisse Elephantes. *Arbi-*
tror, inquit, boves Lucas, à Luce potius dictos
esse, quòd longè relucebant, propter inatracos
regios thypeas; quibus turres elephancorum or-
nabantur. Excusatum it Varro priscorum
 Romaonrum ruditatem. Invitâ sanè veri-
 tate. Plinio contestatur *Luc. Ann. Florus* l. 1.
 c. 18. *Floro Scaliger, in appendic. ad conject.*
in Varronem.

§. IX. Expensò nomine, res sequitur.
 Subjectum, Elephantem fecimus. Prædica-
 ta, ordine applicabuntur. *Ecce ago Behe-*
moth, quem feci juxta te (vel tecum) gramen
uti bos comedit. Quadrat omninò hoc ad E-
 lephantem, qui æquè atque homo, sexto
 creationis die, ut in solo vivat, est creatus.
 Quin imò contra & præter reliquarum

G 5

natur

naturam belluarum hominem amatum eo conversari gaudet, & à pusillo puero Arabæ, huc illuc se regi patitur, ac vulnerari. Accommodè Plinius: *animalium maximum*, inquit l. 8. c. 1. *Elephas est, proximumque humanis sensibus: quippe intellectus illis (cognitionem usualem appellârim ego) sermonis patrii & imperiorum obedientia, officiorumque quæ didicere memoria, imò verò (quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas.* Hæc Plinius. Sed malè in ibidem idem, à necessario ad nimium progressus; siderum religionem, solis atque Lunæ venerationem, & nescio quas stultas preces, Numini ab Elephante alligari solitas, adjungit. Simili castigandus notâ Ælianus l. 5. c. 49. erat. Longè modestiùs in Elephanti laud. Lipsius pronuntiat: *uti seria & vera multa inesse, nihil ambigo; ita quedam majora vero. Quis enim tam magni anneris sit, ut, quicquid illi imponunt, vebat.*

S. X. Non interim, sapo si accipiantur sensu, displicent, quæ de egregiâ illâ Elephantorum cum hominibus convenientiâ. Nobilissimus scripsit Vartomannus. Testatur verò, se quosdam vidisse Elephantos, qui prudentiores sibi videbantur, quàm quibusdam in locis, homines. Homo homo quidem est, ac dicitur, Brutum brutum. Ille tamen, nunquam naturali aliquâ stupiditate, incondi-

tâ

et barbarie, aut aliis prægravatus modis,
vel parū vel nihil diviniore (ratione, quā
tamē quādoq; uti nequit, si exceperis.) præ
solertissimo hoc obtinebit bruto. Id verò
certissimum est, nullum, inter universa
bruta, ad hominem accedere vicinius. Ele-
phant⁹, Principem iccirco, obtineat, præ
Leone, locum. Nobilior quippe, *Roma cum*
non ita pridem (verba Aldrovandi sunt)
multi (scil. Elephantī) *docerentur institutio-* lib. 1. a
nes admirabiles, gyrosque facere explicatū dif- quadr
ficiles: quidam reliquis omnibus minus docilis, c. 9. f. 2.
ob idque crebrò increpatus & castigatus, depre-
bensus est noctu, suā sponte se exercens atque
discens. Vidimus nos quoque annis abhinc
proximis, ductum illum per multas Ger-
maniae Provincias, Urbesque, Elephan-
tem, solertem supra modum: saltantem
commode, jaculantem, vexilla ventilan-
tem, nummum clam abjectum probosci-
de quaesitantem, invenientem, reddentem:
breviter, omnia ad rectoris nutum,
promptissime exequentem.

§. XI. *Gramen Elephas ad instar bovis di-*
titur comedere. Nimirum non carnivorus
est, ut Leo, aquila, vultur. Non vermivorus
ut philomela, upupa, hirundo. Non omni-
vorus, ut picæ, corvi aut cornices. Carda-
nus lib. X. subtilit. fol. m. 342. Oportuit, in-
quit, *plantis, fructibus, & herbis vesci, aliter e-*
nim

nim primum animale esse haud potuisset, quandoquidem omnia animalia, quae carnibus vescuntur, sunt iracunda, fraudulenta, crudelia & superba. Aloysius Cadamustus, citatus Ulyssii Aldrovando l. i. de quadrup. f. 214. eos arborum foliis, & ipsis quoque arborum truncis vesci avidissime, testatur. Montanas ab ipso adamari herbas & palustres etiam, post Sacram S. Diodor. Siculus affirmat. Quamquam in defectu pabuli ordinarii, nec radices, nec fructus quosdam, utpote melones, poma, hordeumque spernat. Panes octo grandiores, brevi spacio, ab Elephante devoratos, vidimus Onoldi. Sed nec vinum fastidivit. Hæc illa altera natura, consuetudo.

S. XII. Robur Elephanti ingens, fortitudo maxima. Turres armatorum in hostes ferunt, gladioque proboscidi alligato, atrocissime præliantur, ac hominum, adversus quos a rectore agitantur, stragem edunt sædissimam. Cardanus, tantum, ait, corpori inest roboris, ut duo ex his juncti, gravem maximam onustam, in terram trahant. Olim, & nunc Indi solent, duabus catenis ferreis circumligatis, sub ventre duas addere cliellas, illisque ligneum superimponere castellum, in quibus sæpi homines erecti, & quandoque etiam usque ad 14. omni telorum genere stant præliantes. Sed quid mi-
nora

nora dicimus? 1. Maccab. VI. v. 37. locus elegans habetur, ubi Elephanti singuli singulas turres, & in unaquaque turri, triginta duos armatorum, excepto adhuc Ethiope rectore, portando sustinuerunt. Aliano teste, mœnia hostium subvertere Elephanti olim assolebant. Solâ etiam proboscide, ejectione armatos, in sublime, Viros. Ctesias ipse vidit, jubente rectore, Elephantem dentibus suis palmam, summâ violentiâ, eradicasse, pedibusque conculcasse. Vide mihi duos eorundem dentes, & non ride, dum 325. ponderibus æquantur: teste αὐτόθεν Vartomanno ap. Cardan. l. X. f. 319. Julius Casar Scaliger & ipse unicum vidit dentem elephantinum, (unde ebur est) Viro longiorem. Exerc. 204. sect. 1. *Vidi equidem, inquit, dentem me longè proceriorem.* Indici adhuc majores & robustiores.

§. XIII. Sequitur partium quarundam elephantinarum conformatio. Loquendum hîc. modestè est, cum Jobo: *Stringit caudam suam, veluti cedrum; nervi genitalium ipsius implicantur. Ossa ejus fistulæ aris, tibiæ ejus, instar vectis ferrei.* Primarium inter alia, hoc Elephanti γυνέριον. Organon multiplicandi se, mas Elephas tantum non terribile habet. Cardanus, *ad terram usque porrigi, licet alii hoc negent, inquit. Mittamus hæc, & colossæ vastitatis ejus ossa, pedesque*

que speculemur. Crura verò obtinet terra, ad instar columnarum, altissimos, terræ infigentia gressus. Coxa rectæ descendunt, nec in anteriorem partem, ut bovis, exporriguntur. Hocque idè contingit, quoniam junctura genuum adeò æquales sunt, ut, nisi flectere crura videas, juncturâ carere jures. Inde natam, divinatum facile est, opinionem, juncturis & flexuris genuum carere Elephantēs: ita ut semel in terram prolapsi, resurgere non possint. Hoc illo commento, *Diod. Siculus* cum *Strabone*, multorum persuasit animis, fidam Elephantorum capturam, in arboribus, (quibus ceu dormitorio consuevit innituntur) majore sui parte, occultè tamen, succidendis. Vidimus humi se prosternentem, moxque ad jussa Domini surgentem Elephantum. Viderunt alii. Res indubitata.

§. XIV. Ab *excellentiâ*, quoque atque *armaturâ*, noſter nobis describendus Elephas. Viæ Dei, opera divina sunt. *Viarum Domini principium insignitur Elephas*. Inter quadrupedēs quippe excellentissimum, præcipuumque, post hominem, Dei opus. Sed & primo, inter quadrupedēs animantes, loco, creatus Elephas statuitur, a *Dn. D. Oleario Corc.* 49. *Job.* p. 388. Quicquid sit, primas, post hominem, elephanto, propter

pter præmediatas rationes, ante leonem et-
iam deferimus. Quantò enim ad hominem
quid viciniùs accedit, tantò æstimandù est
nobilias. Docilem supra modum Elephan-
tem esse, supra memoravimus. Plinii ad-
huc adjiciendus locus ex c. 3. l. 8. *Murianus*
ter consul, autor est, aliquem ex his, & litera-
rum ductus, Græcorum didicisse, Ælianus ait:
Vidi ego ipse, quendam in tabula, literas Romæ-
nas proboscide scribentem, rectè & non contor-
tè. Quin etiam cùm scriberet, oculi ejus cum ri-
gore dejecti in tabellam erant, ut planè intentos
diceres & scriptitantes. Nihil tale in Leonem
cadit. Solivagum animal Leo. Regiâ socie-
tate gaudet Elephas. Crudelis bestia Leo.
Elephas mansuetus supra fidem. Regem
clementia decet. Armaturâ, regius gaudet
Elephas. Ille, inquit Jobus, qui fecit eum, ap-
plicavit gladium ejus. Fulmineos puta den-
tes cum proboscide, quibus velut armis
gladioque utitur. Placent Aldrovandi
verba, proboscide pro manu utitur, & extremâ
ejus parte sic omnia tractat, atque ita rebus ap-
prehendendis applicat, ut ne minima quidem
numismata ipsum effugiant, quæ etiam sublatâ
proboscide rectori insidenti tradit. Fluvium
aut profundum lacum trajecturus, per
sublatam hanc, in altum, probosci-
dem respirare, quæ mirabilis naturæ pru-
dentia est ac providentia, solet. Plinius in-
quit

quit : mandant ore, spirant & bibant, odor, gu-
turque baud improprie appellatâ manu. l. 8.
c. 20.

§. XV. Huic montes herbas ferunt : & o-
mnes bestia agri lusitabunt ibi. Sub umbris recu-
bat in secreto calami. In luto eum umbrosa præ-
tegunt arbuta: circumdabunt illum salices tor-
rentis. De pabulo ejus supra dictum. Hic
nunc â mansuetudine ac habitatione BE-
HEMOTH describitur. Mansuetus ex na-
turâ suâ Elephas: & primo quoque tempo-
re cicurandus. Oppiano auscultandum;
illi pastus inest animus, dum saltibus errat,
& feras; ast homines inter mansuetus & a-
quus.

Herbiferis etenim atque umbrasis vallibus
olim

fagos atq; oleas & celsa cacumine palmas,
Sæpe solo stravit, firmâ ab radice revulsa,
Ingenti incumbens & acuto robore dentis;
Ast ubi in humanis manibus versatur, e-
undem

deserit ille animus, fugiuntq; immania cor-
da,

Namq; jugum patitur, durisq; stat ora lu-
patis,

& pueros tergo discit gestare magistros.
Licet etenim armatus sit, gramine con-
tentus tamen, alia juxta se animalia secu-
te circumvagantia, ne imprudens ea con-
te-

terat, blandè submovet proboscide. *Dn. D. Scultetus* l. cit. p. 316. Saturi ad loca roscida palustriaque revertuntur, & arundineta, ut cubent ibi, incolunt. Aquas alioqui, nisi coacti, haud intrant, tametsi impendiò delectentur iis. *Ægerrimè* quippe ob prægrandem corporis vastitatem nataturi.

§. XVI. *Ecce absorbebit fluvium & non mirabitur, & fiduciam habebit, quod influat Jordanus in os ipsius.* Tardè quidem, sed diutissimè bibit elephas. Tantamque aquarum exhaurit copiam, ac si integrum exsorpturus fluvium esset. Potum tamen non haurit ante, quàm immisis aquam conturbârit pedibus. Faciunt idem Cameli, atque generosiores equi. Scilicet cognoscunt suas, bruta commoditates. Aqua quippe pura, ventris intestinorumque tormina illis procreare dicitur. *Aristoteles, uno pastu Elephantem sumere ait, novem modios Macedonicos, plerumque autem ebibere Sex vel Septem.* Sed copiam hanc, corporis requirit vastitas, non suadet voluptas: ut rectè judicat in prælectionibus. *Zoolog. cap. de Eleph. q. 5. Beatussimus SPERLINGIUS.*

§. XVII. *In oculis ipsius capiet eum (hoc est, ipse capietur) & laqueis perforabit nares ejus.* Absolutè quidam: quidam inter-

H

to

rogativè hoc de Elephanto volunt intel-
lectum. Stet sua cuique sententia illibata.
Nos ex *Diodoro Siculo Plinioq;* ita rem ac-
cepimus. Elephanto animalium vastissi-
mo licet, parati tamen à naturâ hostes
sunt, post ignem, quem maximè reformi-
dant, & pürgos, quorum grunitum ex-
audire nequeunt, *Dracones*. Hi etenim ad
fluvium bibentem, vel securè comedentem
observantes, ex improvise in oculos ejus in-
volant, eique nunc oculos effodiunt, nunc suis,
quas prolixâ caudâ faciunt, spiris, velut la-
queis, proboscide sic eum tenent, ut vel stran-
gulent, vel, à defensione sui prohibeant, sicque
sanguinem ejus exsugunt, ut ita vel deficiat,
vel oculis orbatu pereat omnino *Elephas*. Vid.
Diod. S. l. 3. c. 3. à fine, p. m. 164. Conf.
Plin. qui eadem ad amustum habet. l. 8. c.
12. & Solin. c. 38. De ordinariis, & iis qui-
dem multifariis Elephantorum, ab homi-
nibus capi solitorum venationibus, con-
sulendus post *Aldrovandum*, *B. Franzius*
est, in Hist. Anim. Tantum igitur de E-
lephanto, quantum ad Minoris compro-
bationem fuerat necesse. Reverà enim
nulli alii animalium, universa hæc vendi-
cari possunt prædicata.

CA-

CAPUT II.

De

LEVIATHAN.

ARGUMENTUM.

1. Locus de LEVIATH. adducitur.
2. Non hic propriè indigitatur Crocodilus. Non serpens; nec monstrum aliquod Rabbinicum.
3. Per LEVIATHAN insinuatur Balæna.
4. Incredibilis vastitatis balænae. Farrago exemplorum.
5. Costa immanis cujusd. Ceti, Wittebergæ, in, ad Arcem, Templo.
6. Captura Balænarum periculosissima.
7. Continuatur. Indorum capiendi modus.
8. Subvertit naves Cetus. Lusus ejus marinus.
9. Concluditur discursus.

§. I.

Digrediendum à vastissimo animali terrestri, ad vastissimum aquatile est. Nomen ei Leviathan. Radix מלך quæ

H 2

præ-

præter alia significat assumpt, adhæsit, cum-
mulavit, auxit. Unde Leviathan, piscem
notat, cujus magnitudo est insignis. Fráz.
Hist. Ap. p. 604. Latini Cetus vocant.
Cetorum Species quàm plurimæ. Prin-
ceps est Balæna. Sequuntur Orca, Physe-
ter, Delphinus, Scolopendra, Vitulus
Marinus. Hic de Balæna sermonem esse,
omninò arbitramur, propter attributa.
Audiendus ex Cap. XLI. Jobi, Deus est :
*Nunquid trahes (temerè nimirum) Levia-
than hamo, & furcâ ligabis linguam ejus ? po-
nisne fiscellam in naribus ipsius, & acn pûngis
maxillam ejus ? Nunquid multiplicabis ad re-
preces ? aut loquetur ad te mollia ? Nunquid
feriet pactum tecum & accipies eum servum
sempiternum ? nunquid cum eo ludes ut avi-
cula ? aut ligabis eum puellis tuis ? Concident
(facilè sc.) eum amici ? Divident illum ne-
gotiatores ? Si pones super eum manum tuam,
memento belli, nec ultra addes. Non est quis
quàm tam ferus, ut eum suscitet.*

§. II. Non hîc audiemus Bezam, qui
per Leviathan, Crocodilum, aut aquaticum
Draconem quendam intellexerat. Sed
nec Tropistas quosdam, qui nil nisi Dæ-
monem hîc indigitari, putavere. Valeat
& R. Kimchi, cui Leviathan maximum ali-
quem, navibusque infestum denotat Ser-
pentem : teste D. Olear. l. cit. p. 392. R. Me-
nas-

Rassch Ben Israhel, ne audio quidē, dum
 l. 2. de resurrect. mort. c. 19. p. 225. per
Leviathan, epulum illud, de quo legitur
 in *Baba Batra*, quod Deus isto tempo-
 re preparabit illis, qui optime sanctissi-
 meque in terris vixere, (quæ Judæi ver-
 ba sunt) insinuari garrit. Eadem fabu-
 latus *R. Mos. Majemon* in *More Nebu-*
chim part. 3. c. 23. p. 404. per *Leviathan*
 complexum generalem, omnium corpora-
 lium proprietatum, quæ dispersa sunt in
 quolibet animali velociter volante, atque
 ambulante, importari. Stultiora ad huc
 in *Thalmud* part. 1. c. 16. p. 40. somnia,
 ut quæ pro cotidianâ *Leviathanis* e-
 scâ, piscem trium miliarium longum,
 ineptissimè finxerunt, deprehendas.
 Conf. *Buxtorf*. in *Synag. Jud.* l. supr. cit.

§. III. Nos, his misis nugamentis,
 sic ratiocinamur: Illud propriè hic in-
 telligendum est per *Leviathan*, cui plano
 simpliciq₃ stylo, omnia quæ de ipso dicuntur
 predicata, competunt. Atq₃ Soli Ceto præ-
 dicta cuncta predicata competunt. E. Ma-
 jorem nemo, si velit etiam, sollicitare
 poterit. Probando minor est, & pro-
 grediendum ordine. Prius præsuppo-
 nendum tamen, de marinâ belluâ va-
 stissimâ & indomabili hîc sermonem
 esse. Docent universa, ei vindicata

prædicata. Clarius id innuit. ♀. LXXIV
13. *Tu rupisti mare, tu fregisti capita Leviathan, seu Balænarum. Thāninim vocantur alibi. Nullum aliud in ullo mari, vastius, horribilius, formidabiliusve animal, Balænâ ipsâ est. Ostendi id (1) ab immensâ ejus vastitate. (2) ex capture summâ difficultate (3) ab immani ejus feritate. (4) â conversationis cum hominibus impossibilitate. (5) ab occisionis extremâ arduitate, â quibus suprà describebatur, potest.*

§. IV. Incredibili vastitate piscem esse equidem oportuit, qui *Prophetam Jonam*, uno abligurivit oris rictu, eundemque intra triduum evomuit illæsum. Fuit autem Cetus, A.O. 1531. captâ Harlemi in Bataviâ, balæna fuit, pedes 68 longa. A. 1577 nō procul ab *Antwerpen* capta alia in Scaldis flumine, 85 pedum longitudine. Insignis quoq; magnitudinis illa erat, quæ Año Ch. 1532. marinis ejecta fluctibus ad littora fuit, ita ut pars aliqua appareret extra aquas, altera intra aquas lateret. Et si verò à pecoribus & piscibus magnâ ex parte fuisset discerpta & devorata; tantum tamen manserat residuum, quantum centum ingentia planstra vix poterant avehere. In longitu-
di-

dine habuit 30. ulnas. Rigus oris com-
plectebatur sex ulnas cum dimidiâ;
mandibula 7 erat ulnarum cum dimi-
diâ: in lateribus habuit 30. costas, qua-
rum singulae longae erant ut pedibus.
Longitudo capitis à principio usq; ad
ristum oris complectebatur 8 ulnas:
lingua 7. ulnarum erat longa. Compen-
dio uti cogimur. Plura circa exem-
plum hoc reperies Lector, in *Epist. ad
Polydor. Virgil. quae extat apud Franzium
part. 3. Hist. Anim. c. 2.* Idem sequens
etiam habet: Anno 1545 in *Pomerania
Gryphismaldi capus fuit, exiguus qui-
dam, & tamen illius ventriculo reperta
est ingens copia piscium, nondum ad huc
concoctorum, & inter alios, salmo vivus,
ulnae longitudine, ita ut tria dolia s. tonnae
(piscium) inde replerentur.* Mirabilioris
adhuc vastitatis adnotabit balæ-
nas, in nupero suo Itinerario, Hierony-
mus Welschius, Cap. V. de Ital. p. 33.
quem vide.

§. V. Hæc dum scribimus, non abs re
recordamur prægrandis illius, in tem-
plo ad Arcem, hinc Wittebergæ, quæ
habetur ex Balænâ, costæ. Longa ista
pedum XIV, deposita à Divo Saxonie
Electore, FRIDERICO SAPIENTE,
ferreâque, parieti alligata catenâ, visi-

tur. Adjuncta tabella est. Versus inscripti, pro genio seculi istius, seqq.

*Omnes interrigena prae grandem cernite
cete,*

bis septem pedum, costâ de latere tensâ.

Cunctipotentis opus, non perscrutabile cuivis,

*perspicuis audis sub, talia monstrare
creavit.*

§. VI Capturam Balnearum memorarunt multi. Omnes, prolixissimis exposuere. Quamquam vix mirum esse poterat. Videndus Oppianus, Albertus, Rondeletius & qui ex hisce sua petiit, Missas Aldrovandus in Ichthyol. l. i. de eet. f. 261. Nos quâ tum possumus, negotium longum, brevi depingemus ductu. Funes contortos, crassitudine rudetis samunt, addunt ferream catenam, hamo acutissimo validissimoque formidabilem: hamum tauri carnibus involvunt, ut inescant belluam. Adremigant audaciores quidam, & ne comminus videantur, â latere cymbam agitant. Belua ut primum odoratur escam, aut videt, nullâ cunctatione interpositâ, effrangi, eam appetit cupiditate: nesciaque insidiarum, toto se induit ferro, quo non leviter convulserata, dolore furibundo, catenam ha-

mo

mo insignitam exedere conatur. Quod ubi frustrâ diu est molita, & interim acerrimis exagitata dolorib⁹, hûc illûc reciprocato, tenacissimèque infixo mucrone, in pelagi profundum mergitur. Tum omnem insidiatores funem laxant, variis hinc inde utribus, aere refertis, communitum.

§. VII. Balæna ad inferiora maris merfa, quiescit aliquantum; at enim quiescere cupiturientem, utres non permittunt: aëre tum ad sublimia ente. Instaurat iras bellua, velutque animalia sibi infesta, utres, ulciscendi animo persequitur. Fugiunt retracti, cum fune utres. Bellua inferiora pro more repetit. Hi rursus subvolant. Illa cum utribus retracta, horrendum dolet, tantoque sævit opere, immanes in sublime jaciendo fluctus, ut ipsum subter jurares stabulari Æolum. Fatigata diu bestia, & jam suis dejecta viribus, vel invita sequitur funem attrahentes, in proximâ cymbâ illâ remiges. Tum signo dato, suis piscatores appropinquant navigiis, mutuaque cohortatione, velut in præsentissimum armandi prælium, magnis animis, nec minore tumultu, clamore & clangore, feram aggrediuntur: illi jaculis, isti tridenti-

H 5 bus

bus bidentibusve, alii falcibus, securibus, venabulis, & sclopetis, ab omni parte circumdare balænam. Hæc animo imperterrito sustinere plagas, & horrendos fistulâ ejaculari fluctus. Illi propellere ad littus, diuturnis vulneribus, non sine vitæ periculo confodere, obthurare fistulas, novissimèque penitus conficere atque inter se dividere solent Mercatores atque Piscatores socii. Alium capiendi modum, Indi Occidentales, & illum quidem, majori cum periculo tum audaciâ conjunctum habent. Insilire quippe ex insidiis, ac inequitare ceto, post, immissis alrè festucis, fistularum opplere spiracula, & sic enecare solent belluam. Processum luculenter admodum depinxit apud Merianum, Gothofredus, part. I. fol. 13. West Indianisch Hist.

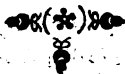
§. VIII. Vides inde, quid sibi illa apud Jobum velint, de Leviathan, verba. Difficultatem summam, non impossibilitatem balæne capiendæ atque interficiendæ indicant. Vivus nimirum in hominum manus, ægerrimè venit cetus: Indomita quippe feritas ipsius. Robur incredibile. Nemo eum aggredi, aperto Marte, audeat. Integras subvertit, nullo equidem negotio naves

ves. Imprimis verò navium nuper pī-
eatarum odore maximoperè alliciun-
tur ceti, ut approximantes navi, sese il-
li affricent. Nautæ, de submersione na-
vis, non præter rem meticulosi, picata
eis dolia, navim ut relinquant, obje-
ctant. Ludunt & jocantur his, ceti, doli-
is. Annuatim capiuntur à *Batavis, An-
glis Danisque in Græntlandia Islandiaque
confiniis*, numero haud parvo. Mare In-
dicum vastissimos nutrire dicitur. Re-
ferunt Historici, visas sæpè numero ba-
lænas esse, quarum oculi ac palpebræ
similes essent grandiori militis armati
capiti, casside ornato. Et Rondeletius
à SPERLINGIO citatus: vidi, inquit,
balænae mentulam tantam, quæ etiã à
procero homine gestata, utrinque ter-
ram contingeret, unde quanta sit, cum
balænae libidine concitatae feruntur,
conjicere oportet. Hinc reliquum me-
tiri corpus licet. Exaggerat suam, inde
Majestatem, gloriosus Conditor, exem-
plo Elephanti primùm, postmodò Ba-
lænae. *Quis igitur, inquit, resistere meo po-
test vultui?*

§. IX. Hæc hæc Genus de Ceto quo-
que. Quem veluti Elephantem, vel id-
eò præter alias causas, non licuit pro-
lixius describere, ac utriusque tum ge-
nera-

nerationem, tum vivacitatem, (quâ ad
 CCC. annos usque, neuter fere desti-
 tuitur, ex Zoologorum testimoniis)
 tum alia complurâ propria adnectere;
 quoniam id duntaxat evincendum
 nobis summus, ut per Behemoth,
 nil nisi Elephantum; per Leviathan
 verò nihil aliud, nisi Cetum intelli-
 gere oportere, ex Principiis ac rationibus
 Physicis demonstraremus. Meliora
 docentem tantum abest, ut aversemur
 nos, ut veneremur potius. Manifesta
 Dei opera sunt, & magnificianda sem-
 per. Si tanta in irrationali creatura &
 potestas & majestas; quanta demum
 in ipso fuerit Creatore? Adumbravit
 se in omnibus Numen, nec ullibi reli-
 quit intestatum. Nostrium est mi-
 rari, rimari, obsequi & ad-
 orare.

Δ. T. Θ.

DISPU-